

Doel van deze folder

Met deze folder willen we u als leerkracht inlichtingen geven i.v.m. stotteren.

Als er een tiener in uw klas zit dat stottert, is het belangrijk dat u weet hoe met deze situatie om te gaan. Verder stellen ouders vaak vragen over het spreken van hun tiener aan de leerkracht. Een goede aanpak en omgang helpt een negatieve ontwikkeling omtrent hun spreken te remmen of zelfs te voorkomen.

Stotteren

Bij wie doet het zich voor

Stotteren is universeel. Het komt voor in alle culturen, beroepen... ongeacht de intelligentie, leeftijd of geslacht. Bij ongeveer 1% van de bevolking groeit stotteren uit tot een probleem.

Ontstaan van stotteren

Stotteren ontstaat op zeer jonge leeftijd (± 3jaar). Ongeveer 3% van de kinderen draagt de *aanleg* om stotteren te vertonen. Zij zijn vatbaar voor stotteren. Samen met deze aanleg lokken bepaalde *stressfactoren* (emotionele factoren, vermoeidheid, taal- of spraakdruk, tijdsdruk...) het stotteren uit. Alsook *reacties vanuit de omgeving* bepalen mee de ontwikkeling van het stotteren.

Bij een deel van de kinderen evolueert het stotteren tot een probleem. Soms ontstaat er zelfs een heuse handicap.

Hoe ziet stotteren eruit

Iedereen vertoont wel eens haperingen. Je merkt dat je een zin verkeerd gestart bent en begint opnieuw, je vindt niet meteen je woorden, je zoekt betere woorden om iets te vertellen...

Stotteren is echter goed te onderscheiden van deze gewone haperingen. We spreken van stotteren, als het gaat om het ongewild en ongecontroleerd doorbreken van woorden. Deze doorberekingen vinden plaats binnen een woord en niet tussen de woorden. Hoorbaar zijn dan herhalingen van een klank, lettergreep of hele korte woorden vb.: en en en, ma ma ma maar... Soms worden klanken langer gemaakt of zitten de spreekspieren vast. Wanneer de spreekspieren vast zitten, is dit niet steeds hoorbaar.

Dit stotteren kan dikwijls variëren; van dag tot dag, in verschillende situaties... Sommige tieners kunnen bij taalopdrachten (vb.: luidop lezen, spreekbeurten...) vrij blijven van stotteren, bij anderen lukt dit het stotteren juist uit.

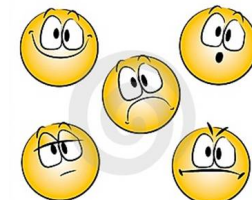
Een tiener kan stotteren met duidelijke fysieke *inspanning* (vb.: kaaktrekken, hoofd-bewegingen...) of het kan trachten stotteren te *vermijden* (vb.: ander woord gebruiken, minder praten...). Wanneer tieners veel vermijden, kan het zijn dat u het stotteren nog niet meteen hebt opgemerkt. Ook zij worstelen met hun spreken/stotteren.

Hoe voelen ze zich hierbij

Deze tieners zijn zich erg bewust van het stotteren.

Er ontwikkelen gevoelens en gedachten over het spreken: 'het is niet prettig om te spreken, ik kan het niet, ik krijg het warm, als ik maar niet aangeduid wordt, gaan ze me niet uitlachen...'

Door het stotteren gaan ze het spreken zelf ervaren als onaangenaam. Het spreken wordt beladen met zowel mentale als emotionele hinder. Alsook hun zelfbeeld wordt negatief beladen.

Wat kan jij doen als leerkracht

Detecteren en signaleren

Het stotteren is niet altijd makkelijk op te merken. Tieners zullen het stotteren meer gaan vermijden en uitstellen. Wees hier *allert* voor! Wanneer je dan toch merkt dat een tiener stottert, is het van belang dat u dit op een *tactvolle manier* bespreekt met de tiener zelf en de ouders. Stimuleer hierbij de ouders om mogelijke stressfactoren na te gaan.

Vragen en meldingen

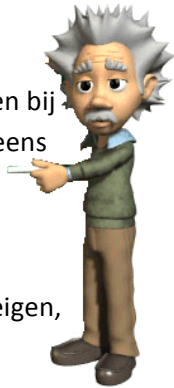
Als de ouders zelf naar u komen om hun bezorgdheid te uiten, *ga hier dan op in*. Deel tactvol mee wat je zelf al hebt opgemerkt en geef zo nodig het advies om gespecialiseerde hulp op te zoeken.

Wanneer ouders rapporteren dat hun tiener reeds therapie volgt, vraag hen hieromtrent specifieke informatie. Ga in op een *samenwerking* met de logopedist die gespecialiseerd is in stotteren.

Omgaan met stotteren

1. Let op voor mythes of foutieve opvattingen die over stotteren worden verspreid, zoals vb.: “Ik hoor niets in de klas, dus het is er niet”, “ouders maken zich te bezorgd”, “iedereen doet dat”... Sta open voor correcte informatie over stotteren.
2. Neem een zo neutraal mogelijke houding aan tegenover de tiener die stottert. Je toont een goed model als je zelf rust toont.
3. Zorg er ook voor dat er een ontspannen klasklimaat heerst, vrij van competitie tussen leerlingen.
4. Geef de tiener de tijd om uit te praten en behoud het oogcontact.
5. Geef geen adviezen over het praten bij een stottermoment. Vb.: Zeg het eens rustig, probeer het eens opnieuw, adem eens goed in...
6. Bestraf het stotteren niet. Vb.: dreigen, uitsluiten, boos worden...
7. Prijs niet het vloeiend spreken. Vb.: applaus, “zie je wel dat je het kan”...
8. Maak afspraken met de tiener over spreekactiviteiten in de klas! Vb: spreekbeurt in het begin alleen voor de leerkracht (en eventueel een beste vriend), tiener eerst laten gaan bij een spreekopdracht...

9. Neem geen punten weg omwille van stotteren bij luidop lezen, verteltaken, spreekbeurten... Handel ook niet uit medelijden.
10. Treed kordaat op in geval van plagen omwille van het stotteren.
11. Help de tiener mee om faalangst te verminderen, zelfzekerheid te verwerven, probleem oplossend gedrag aan te leren...
12. Neem, in overleg met de ouders, contact op met een deskundige over de mogelijkheden om te helpen. Rapporteer wat je merkt aan het spreken van de tiener en welke mogelijke stressfactoren meespelen.

Schep een klimaat met weinig communicatie- en tijdsdruk!

Palmers Sonja
Logopediste/stottertherapeute
Waterkasteelstraat 17
3740 Bilzen
089/412582

Tieners die stotteren

Informatie voor leerkrachten